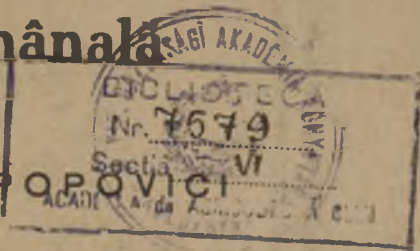

Sămănătorul

Revistă Săptămânală

Director: AUREL C. POPOVICI

Bibliotecă Centrală a Universității Cluj

SUMARUL.

- ALEX. GH. DOINARU. — Prințul de Poppesco (roman) urmare.
CONST. A. GIULESCU. — Patria (sonet).
P. G. CĂTUNARU. — Morel lautarul (schiță).
GH. ROTICĂ. — Rugăciune (poezie).
C. RĂDULESCU-CODIN. — Uriașul în vremea potopului (poveste).
C. TEODORESCU. — Sonet.
I. E. TOROȚIU. — Doamna Elvira (schiță).
ION. LEORDEANU. — În noapte (versuri).
G. TOPÂRCEANU. — Sofia (fragment dramatic).

Exemplarul 20 bani

KOLOZSVÁRI KIADÁSÁGI AKADÉMIA
ONYVTÁRA

BZB
„MINERVA” — București.

„MINERVA“ INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI
EDITURĂ
BULEVARDUL ACADEMIEI, 3. — EDGAR QUINES, 4. — BUCUREȘTI

A APĂRUT:

**VIATA
DE BOEM**

BCU Cluj / Central University Library Cluj

TRADUCERE DUPA
HENRI MURGER
de V. G. NALBĂ

PREȚUL : LEI 2.—

De vânzare la toate Librăriile

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMÂNALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTAȚIA

B-dul Academiei, 3,
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei
În străinătate 12 »

PRINȚUL DE POPPESCO

IV.

Bucurie. — Supărare. — Prețul unei clase. — Paris. — Destăinuiri. — Pământ scump. De vânzare. — Prințul nu se mai gândește. — Da, nu, probabil. — Pregătiri. — La Paris.

Cât era de mare inima coanei preotese! Mai c'o întrecea pe a părintelui Popescu! Prințul însă nu avea nici un gust de vorbă. Eșea doar în cerdacul casei, se primbla puțin, apoi iar intra înăuntru și se așeza pe un scaun, strâmbând din nas, încrețindu-și câte-odată fruntea, ca și cum n'ar fi mulțumit de ceva, sau s'ar simți stingherit în casa părinților săi. Când îl întreba părintele sau cucoana preotesa câte ceva, răspundea scurt: *da*, sau *nu*, sau *probabil*.

Zilele treceau încet, mai cu seamă că erau mari, zile de vară, pline de căldură dogoritoare. Bucuria coanei preotese începu într'o vreme să scadă. Odată, când era singură cu părintele în bucătărie, n'a mai putut-o răbda inima și a deschis vorba:

«Oare ce are Jean-Emil-Conrad-Henri al nostru? I s'a dus toată veselia. Zău! am intrat în gânduri!...

— Tare ești proastă, preoteasă. Tu nu știi nimic. Apoi crezi tu că în capul lui este tot aceea ce este în dovlecii noștri? E-hei! Jean-Emil-Conrad-Henri se gândește. El a învățat carte prea multă, și nu mai are acum ce să facă cu dânsa.

— Așa?

— De sigur. Câți bani am dat eu pe clasele lui!...

— Știi, știi, părinte. Bine c'ai fost sănătos și ai avut de unde să dai... Dar oare la ce se gândește?

— Ha! ha! ha! începu să rădă părintele. Dar de unde vrei tu să știi eu asta? Ce, eu stau în capul lui?

— Nu, nu stai; dar tot trebuie să te pricepi la ceva, că ești popă, și dacă nu știe popa, apoi atunci cine mai știe ceva?

— Iacă vezi, nici aicea nu te pricepi. Eu știu să citesc în cărțile mele bisericești, și mă pricep în slujbele mele,—atâta.

— Ai dreptate.»

Apoi părintele s'a sculat de pe scaun, a plecat în vârful picioarelor, încet, să nu-l audă nimeni, și s'a dus la ușa salonului, unde se culcase Prințul, să se uite pe borta cheiei. După câteva clipe s'a întors înapoi și a spus pretesei:

— Descalță-te!

— Dar de ce să mă descalț?

— Fă ceea ce-ți zic eu și vino încet, să nu te simtă, să te uiți pe borta cheiei».

Coana preteasa s'a descalțat repede, apoi a pornit în vârful picioarelor, și a început să se uite în salon. Prințul își lepădase gulerul, și ședea acum cu coatele rezemate pe masă, cu capul între palme, și cu privirile pierdute într'un colț al casei.

Apoi s'a întors în bucătărie.

«Nu văd nimica. Șade pe scaun.

— Cum? Nu se gândea?

— Ba da.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— Păi ce ți-am spus eu! Nu ți-am spus că se gândește?»

Explicația aceasta însă n'a mulțumit pe biata mamă. Oh! mamele! ele sunt înzestrate cu prea mult simț și cu prevedere. Ele nu văd numai ceia ce trebuie să vadă o mamă la un fecior. Ele pricep toate furtunile, toate gândurile. Sau, dacă nu le pricep, le văd, le simt, le presupun. În noaptea aceea, ca nici odată, a căzut și cucoana preteasă pe gânduri. Trebuia să fie ceva în sufletul copilului ei, tăcut și cu fruntea încrețită. Abea după miezul nopții, după ce ceasornicele satului au cântat «cucurigu», a început și coana preteasa să mâne porcii la jâr.

Prințul se scula foarte târziu. De multe ori îl prindea amiaza în pat. Preotul își căuta de serviciile lui prin sat, des-diminează. Preteasa umbla în vârful picioarelor, să nu-l trezească, să nu-i strice somnul, care e așa de dulce, mai cu seamă în vremea răsăritului de soare.

Într'o zi, când nu era părintele acasă, preteasa și-a luat inima în dinți, și-a intrat în salon, să vorbească cu Jean.

«Dragul mamei, să nu te superi, că de! eu sunt o femeie proastă, dar mata ești un om cu carte și știi toate lucrurile mai bine ca mine. Nu știu cum, dar parcă ești supărat. Nu-ți place mâncarea?

— O! nu, mamă, nu-s supărat de loc.

— Ba ești. De ce nu spui adevărat? Nu te vedem noi cum stai mereu pe gânduri? De ce taci din gură? Dorești ceva?»

Jean oftă. Se sculă de pe scaun și începu să se primble, nervos, în lungul camerei.

«Nu, mamă, n'am nimic.

— Ba ai, dar nu vrei să-mi spui.

— Și crezi că dacă am să-ți spun, ai să-mi poți face ceva? Nu, nu-mi poți face nimic. Mai bine lasă-mă în pace.

— Te las, dar spune-mi ce ai?

— Așa? Vrei să-ți spun? Bine! Dar să nu vă supărați pe mine. Și să nu-mi spuneți că mă duc cu gândurile prea departe.

— Vai de mine, dragul mamei, nu-ți spunem nimic.

— Sunt un nenorocit, mamă. Un nenorocit și jumătate. Toți colegii mei au plecat la Paris, să-și urmeze cursurile acolo, numai eu voi rămânea aci, în Popești, să putrezesc ca ori și care țaran prost. Toți colegii mei vor veni înapoi de acolo, oameni, numai eu voi rămânea ca un prost aici. Toți vor putea să aibă situații mari în Stat, numai eu voi încremeni așa cum sunt, băetul părintelui Ghiță din Popești, — și atâta! Crezi că eu n'am inimă? Crezi c'are să-mi pară bine când îmi voi vedea colegii sus, iar eu voi rămânea pe jos? Mai bine nu mai vedeam lumina soarelui, și eram mai fericit. Da, de o mie de ori mai fericit!...»

Coana preoteasă a ascultat aceste vorbe cu inima strânsă de durere, și fiindcă nu-i venea răspunsul pe buze, a tăcut din gură, și a ieșit din salon ca un câine bătut. În ziua aceea, de supărare, nici n'a mai avut poftă de mâncare. Seara, când s'a văzut numai cu părintele, singuri ei, preoteasa i-a spus tot ceia ce vorbise cu Jean-Emil-Conrad-Henri.

Preotul a ascultat, liniștit, totul, apoi a căzut pe gânduri. Într'un răstimp, după ce și-a frământat destul creierul, a deschis gura:

«Mare greutate mai e și un copil la casa omului! Nu l-ași opri să se ducă la Paris; dar cine știe câte parale costă o clasă acolo? D'apoi drumul?»

Începu să se scarpine în barbă, și să ofteze. Apoi își făcu socotelele.

«Un singur băiat am; dacă nu i-oi da tot ce am lui, atunci cui am să-i dau? Tatei? El a murit, săracul, de mult!... Zău, mi se rupe inima, când mă gândesc că trebuie să-mi vând pământul. Las' că tot lui îi rămânea; dar așa fi vrut să-l ia după moartea mea, ca să nu mă blesteme că nu i-am lăsat nimica.

— Fă ce știi, zise preoteasa; dar eu cred că tot ar fi mai bine să-l vinzi, ca să-și iea băiatul *clasele* dela Paris.

— Trebuie să-l vând, că n'am ce face. Altfel toată viața are să fie măhnit pe mine, că nu l-am trimes în străinătate...

— Ca și colegii lui...

— Să-și urmeze cursurile...

— Și să ajungă om mare în Stat...

— Măcar că e feciorul preotului Ghiță Popescu, cum zice *dumnealui*.

Apoi, încurajându-se singur și luând vânt la vorbă :

«Să nu fie supărat el. Cât voi trăi eu, feciorul meu are să învețe carte cât o vrea. Poate să învețe la toate școalele din lume. Poate să se ducă și dincolo de Paris, că nu mă supăr. Pentru el am muncit, pentru el voi munci toată viața.

— Sigur că pentru el muncim. De ce să-l orghisim ? De ce să-l lăsăm mai pre jos de alții ?

— Nu-l las, să știu că-mi vâr pielea în saramură.»

Și'n seara aceia cei doi oameni adormiră liniștiți, cu toate gândurile împăcate.

A doua zi, părinții abea așteptară să se scoale Prințul. Voiau să vorbească cu dânsul, să-i alunge ideile negre.

Pe la prânz era o bucurie nespusă în casa părintelui Ghiță. Prințul era vesel că pleacă la Paris. Preotul era vesel c'a putut îndeplini dorințele băiatului; iar preoteasa era veselă pentru că... așa trebuia să fie în acele momente. Se înțelege că starea sufletească a lui Jean s'a schimbat cu totul. Incredințurile de pe frunte dispărură-ca prin farmec. Zâmbetul, veșnicul lui zâmbet de dispreț și de om care e mai pre sus de alți oameni, apăru pe colțurile buzelor. Așa de mult se schimbase, în cât chiar coana preoteasa a băgat de seamă, și într'o seară, a spus părintelui:

«Vezi că Jean-Emil-Conrad-Henri al nostru nu se mai gândește ?»

— Văd, văd foarte bine.

— Nu ți-am spus eu că băiatul trebuie să aibă ceva ?»

Oh! mamele, cum desvălesc ele inimile copiilor lor. Și barem dacă ar fi învățat psihologia!

Intr'o zi părintele s'a dus la Craiova, să dea de știre samsarilor. că și-a scos moșioara în vânzare. Nu avea cine știe cât pământ, dar totuși putea să ia pe cele două sute de pogoane o sumă destul de bună. Cumpărătorii au ieșit îndată la iveală.

Timp de vre-o două săptămâni drumul de la Craiova, până în satul Popești era bătut de mai multe trăsură. Negustorii veneau să vadă moșioara părintelui, și să între în tocmeală. Cu unul, cu al doilea. cu al treilea nu s'a împăcat; dar cu al patrulea n'a mai stat mult pe gânduri, și treaba s'a făcut. Cumpărătorul a scos două-zeci și opt de mii de lei din buzunar, a bătut palma zdravăn cu părintele, apoi a plecat amândoi la Craiova, să întărească hârtiile prin tribunal.

Am fi nedrepti, dacă n'am aminti aicea că, atunci când a luat bani, ochii părintelui s'au umplut de lacrimi, și o mare îndoială îi cuprinsese sufletul. Nu se întristase c'a putut aduce la îndeplinire gândurile băiatului lui; dar pământul acela, socotit după arborele genealogic pe care îl știa părintele, fusese muncit de moșii și strămoșii lui. Ei l'au cruțat, căci scump și neprețuit este pământul, și 'și l'au dat unul altuia, din tată în fiu. S'a dus părintele la Craiova să iscălească hârțiile, dar simțea cum își iscălește nevrednicia lui de a cruța cea ce i-a rămas de la părinți.

Deși avea atâția bani în buzunar, când s'a întors de la Craiova și s'a apropiat de satul Popești, pe drumul care îi despărțea moșioara în două, n'a mai putut să-și reție lacrimile, și a început să se uite într'o parte și în ceialaltă a locului, și să plângă ca un copil cuminte, care își recunoaște greșala, și nu mai știe cum s'o îndrepte.

Când i-a revenit însă în minte viitorul copilului, a uitat să mai plângă, a dat cu biciul în cai, 'și-a întărit inima și a plecat să ajungă mai repede acasă.

«Sunt plin de bani, preteasă, a zis părintele când s'a scoborit din trăsura; dar am pierdut pentru totdeauna pământul.

— Nu face nimic. Băiatul nostru să trăiască.» Cluj

— «Să dea Dumnezeu să trăiască».

Apoi după câteva momente de gândire:

— Zău, că nu-mi pare rău după pământ! Lasă să se întorcă el dela Paris, să ajungă om mare în Stat, că-și cumpără o moșie de zece ori mai mare ca a mea».

Au intrat în casă. După masă s'au dus în salon, împrejurul mesei, și au început să vorbească asupra plecării lui Jean la Paris. Părintele vorbea, aprins la față, despre banii pe cari trebuia să-i trimeată în fiecare lună. Jean răspundea *da*, sau *nu*, sau *probabil*. Iar coana preteasa făcea semne din cap după răspunsurile băiatului.

În sfârșit, s'a hotărât! Jean-Emil-Conrad-Henri va primi 300 de lei pe lună, 1000 de lei pentru cărți pe an, și 1000 de lei pentru haine.

«Are să-ți ajungă, dragu mamei? întrebă, îngrijată, preteasa.

— *Probabil*.

— Are să-i ajungă, spuse părintele. *Probabil!* Trei sute de lei pe lună e o sumă destul de bună. Cu trei sute de lei eu învățam câte o clasă la seminar, într'un an.

— Ei, asta-i! zise preteasa. *Compari* și tu seminarul cu Parisul!

— Nu, nu-l compar, ferească Dumnezeu! Dar 300 de lei pe lună are să-i ajungă».

După asta, părinții au eșit din salon. Când a rămas singur, Jean s'a sculat de pe scaun, și-a tras colțurile surtucului în jos, și-a umflat puțin pieptul, și-a pus monoclul în ochi, s'a dus în fața oglinzii, și s'a privit cu o mândrie care îi mulțumea toată făptura și sufletul lui.

Seara, părintele a împrumutat o pușcă dela un fost pădurar al lui, a așezat-o în cui, în dreptul patului, și s'a culcat cu banii sub pernă.

Pe la sfârșitul lunii August începură pregătirile de plecare.

«Să-i frigi vre-o câțiva pui, spuse părintele, căci până la Paris are de mers vreo câteva zile.

— Cum de nu, răspunse preoteasa, pentru el îmi tai toate găinele și găștele câte le am.

— Nu, nu trebuie să vă *deranjați*, spuse Prințul. Găsesc de mâncare în vagonul restaurant.

— Așa? Va să zică ai să mănânci în vagon? întrebă părintele.

— Sigur, răspunse Prințul.

— *Sigur*, adăugă coana-preoteasa, făcând din cap aceeași mișcare pe care o făcuse Jean.

Totuși, părinții, când au rămas singuri, erau nedumeriți, căci nu știau ce are să mănânce băiatul în vagon. Cine are să-i aducă mâncare în tren?

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În ziua plecării, des-dimineață, preoteasa tremura și plângea. Cât o fi de departe Parisul! Are să-și uite băiatul limba. Mai știi? Pe cine cunoaște el acolo?

Când punea caii la trăsură, părintele plângea. Dar tot el, pe urmă, își făcea curaj, și lui și preotesei:

«Bine că e sănătos și se poate duce la Paris. Să vezi ce bine o să ne pară când va avea slujbă mare în Stat!... S'avem răbdare.

— S'avem, părinte!» îngână coana preoteasa.

Când erau în trăsură, gata de plecare la Craiova, un om trecea tocmai atunci, din întâmplare, pe acolo:

«Sărut dreapta, părinte.

— Buna ziua, fiule.

— Dar încotro pleci, cinstite părinte?

— La Paris.

— Merge și coana preoteasa?

— Da, merge.

— Și când vă întoarceți?

— Noi ne întorcem deseară, că ne ducem numai până la tren, la Craiova, să ne petrecem feciorul.

— Mergeți sănătoși.

— Să trăești fiule.»

Biciul începu să cadă peste cai, părintele smuci hățurile, și trăsură începu să hodorogească, huruindu-i roțile, și sdruncinând monoculul lui Jean-Emil-Conrad-Henri, ascuns într'un buzunar al jiletcei.

((Va urma).

ALEX. GH. DOINARU.

P A T R I A ...

*Ce scumpă-i vorba asta, dulce mamă!...
Atâta dor ascuns de noi o leagă,
Că de-o uităm în calea-ne pribeagă,
Tot ea cu drag la sânu-i cald ne chiamă!*

*Iubirea ei din veacuri se desleagă,
Și peste noi ca pânza o distramă!...
Și tuturor împarte fără samă,
Căci darnică e ea cu vatra 'ntreagă!...*

*Nu-i sfântă mai blajină între sfinte
Ca mama, ce ne leagă pe brață.
Și-atâtea adevăruri ne învață!...*

*Dar nu-i cuvânt mai dulce'ntre cuvinte
Ca Patria. E prima sărutare!...
... Dar ea-i și cea din urmă 'mbrățișare!...*

C. A. GIULESCU.

MOREL LĂUTARUL

— S C H I Ț A —

Nalt, slăbănog, negru și buzat ca un harap, cu părul negru lucios și creț, mustățile lungi și ciufulite, sub frunte-i strălucesc doi ochi negri mari, scânteetori ca de cucuvaie, din mijlocul cărora se prelungeste spre gură un nas lung și umflat ca un ardei gras, pe care stă semeț și mândru în vârf un neg.

Acesta e chipul lui Morel, lăutarul satului, care acum își face apariția în hanul lui Negru, cu scripea și arcușul subțioară.

— «Bună vreme, Jupâne Neagule, — apoi zgâind ochii mari în toate părțile zise plin de ciudă: — Aoleooo! jupâne, miroase a întuneric, credeam că e rost să 'ncure vreun cherchelit în coardele vioarei».

— «Așteaptă, Morel, poate ți-o cădea și-l vei încurca, — zise Neagu, un om scund și gros, roșcovan, cu mustățile roșcate, tunse scurt; om de viață, cum îl numesc mușteriii, pentru glumele lui hazlii. Nu știi ce face, ce drege, că are pe vino'ncoa în surâsul ce-i lunecă printre mustăți, și tot satul la el vine, deși înecă necazurile în vreun ciocan, două de rachiu»...

— «Da, jupâne, poate ăla e cam *porc* de câine; — răspunse Morel clătind din cap.»

— «Ei, ce să faci, așteaptă, de unde știi? de unde nu te gândești, de acolo sare epurele.»

— «Eu aștept jupâne, dar vezi 'mneata, gura nu prea vrea să aștepte.»

— ...?! —

Morel puse scripca și arcușul pe masă, băgă mâna dreaptă în buzunarul vestei, scoase un cheostec de țigară, îl aprinse cu amnarul și începu să pufăie din el, scuișând des, cu zgomot și la distanță...

Neagu era ocupat, cu așezarea unor sticle într'un raft; uitase pe țigan; peste câtăva vreme, de odată aude ceva mârâind; își întoarce capul, vede pe țigan că adormise cu capul între mâini și acum sfârâia ca un câine îndârjit.

Ce-i trăsni prin cap pehlivanului de cărciumar, chemă pe Manole vecinul lui și pe Ilie băiatul din prăvălie și tus-trei se învoiră să-și bată nițel joc de țigar.

— «Ilie adu o oală dă apă din putină — zise Neagu râzând pe'nfundate.

Ca o sfârlează Ilie se repezi afară; cât ai bate de două ori din palme se întoarce în prăvălie cu oala plină cu apă.

— «Bravo! Ilie, acuși, când ți-oi zice eu, tu să torni apă 'n ceafa țiganului, tu Manolo să cânti Iordan Botezându-te, iar eu să trag cu arcușul pe vioara țiganului, așa cum oi putea, și din gură să cânt Deșteaptă-te Române.»

— «Ba nu, Deșteaptă-te Țigane! — zise Manole.»

— «Ei bine, fie și Deșteaptă-te Țigane.»

Neagu luă vioara, o puse la umăr în față și o încleștă bine între umăr și barbă, apoi zise: — gata fraților?»

— «Gata, — răspunseră ceilalți doi.»

— «Atunci, toarnă Ilie, — porunci Neagu — și pe tine să te vedem Manole.

— «Las pe mine, am să-ți cânt, mai abitir ca popa Neculcea și ca mitropolitul.

Ilie împlini porunca, în vreme ce ceilalți cântau de mama focului.

— «Ah, ah,... mă'nec, adu mâna Marine, — și întinzând mâinele, țiganu căzu pe podeală lac de apă.

Zgomotul făcut de săvârșirea «sacramentului» atrase tot satul la ceremonie, sau mai bine zis la comedie.

— «Ce-i cu Morel? — întrebă mulțimea curiosă, — ori s'a îmbătat?»

— «Ei sa 'mbătat, cu ce era să se îmbete, când n'are para chioară în pungă — zise Neagu, râzând cu poftă, de i se clătina burta.»

— «Dar ce s'a întâmplat atunci cu el?»

— «Nimic nu s'a 'ntâmpat, adică ceva tot s'a'ntâmpat, l'am botezat.

— «Doamne, maica precistă, — bolboroseau babele, făcându-și semnul crucei — ce-i trăsnește borțosului prin cap.»

* * *

Crășma era acum plină de lume: bărbați, femei, copii, toți își spo vedeau unul altuia nevoile lor, cu ciocănelele de rachiu pe mână.

— «Da unde-i, Morel, Neagule? — întrebă Stanciu al Iordăcheoaei.»

— «Stai, că vine acuși; își usucă straele și se șterge de apă în ogradă.»

Peste câtăva vreme, Morel, întrău în prăvălie bosumflat, scărpinându-și *negul* din vârful nasului, *scuipând* cu zgomot la distanță, — apoi zise, uitându-se la Neagu cu sticloșii lui ochi: — » mi-o făcuși jupâne! prea te 'ntrecuși cu șaga.

— «Nu-i nimica Morel; căpătași un naș — glumeau oamenii cari văzând pe Neagu că plesnea de răs, aveau și ei chef și se prăpădeau de haz.

— «Ei acuși botează-l c'un ciocan de rachiu, nea-Neagule — se rugă Smaranda lui Cosma pădurarul.

— «Așa zău, nașule, cinstește-mă și pe mine, zise Morel înviorându-se.»

Neagu îi dete un ciocan de rachiu și trăgându-l la ureche îi șopti: — Morel, mulțumește-mi numai mie, ți-am adus ce căutai, fii numai șmecher.»

— «Bine, bine — răspuse Morel, râzând cu mulțumire, holbând ochii la mușterii cari c'am începuseră să prindă la limbă, apoi zise ducând ciocanul la gură: «noroc să dea Dumnezeu și să trăești, nașule; și 'n cât ai clipi din ochi, îl dete peste cap.

— «Mă buzatule, să fii tu al dracului, spune drept: îți pare bine că căpătași un naș? — întrebă Stanciu al Iordăcheoaei, vrând să-și bată joc de țigan.»

— «Ba să fie al dracului, de nu-mi pare bine! tocmai visam, că mă dusesem cu frate-meu Marin la gărlă și era să mă'nec, ceream ajutorul

lui. Acum când văd că a fost vis, nu mai pot de bucurie, uit toată bătaia de joc ce mi-o trase jupăn Neagu. Dar ia să lăsăm vorba asta, nu facem o cântare?

— «Că bine zici Morel, trage-i — strigă Moș-Grigore un veteran din . . . 77.

Morel își încordă vioara și începu să-i tragă cu arcușul pe strună o melodie dulce, vibrătoare, ce-ți îmbăta sufletul de ademeniri streine de grija zilei de mâine.

— «Bravo! Morel — zise Moș Grigore, mulțumit — n'a un ciocan de rachiu.

Țiganul îl dete peste cap dintr'o sorbitură.

— «Ei acuși Morel, să ne cânti ceva de inimă albastră, porunci Mețu, brigadierul din roșiori, feciorul lui Moș-Teodor, *oftând* șiret cu ochi de afurisit pe sânul unei codane ce se prinsese, plină și ispititoare, sub cămășuța-i subțire de borangic.»

Morel cânta mereu și cu scipca și cu gura; iar mușterii nu se lăsau nici ei mai pe jos, beau și jucau ca 'n zi de sărbătoare.

Morel râdea, scărpinându-se după ceafă și frecându-și *negul*, încurcând mușterii unul câte unul în coardele vioarei, umplându-și sărăcia de chinuri.

Râdea și Neagu dând acum mușteriiilor țucă amestecată jumătate cu apă și din când în când șoptea lui Morel — «Mie să-mi mulțumești! De nu te botezam, răbdai acuși de foame.»

P. G. CĂTUNARU.

RUGĂCIUNE

Măreț străluce bolta
Tariilor senine
Și chiamă mucenicii
Credințelor de bine.
Cu dulce glas vicleana
Ispită vine'n cale,—
Stăpâne, ne păzește
Din cerurile tale!

Ia-mi aurul și argintul
Din calea mea, Stăpâne,
Ia-mi haina de pe umeri,
Și fărâma de pâine...
Pe fruntea mea coboară
Cunună grea de spini

Și lasă-mă pe drumuri,
Străini între străini,
Să mă adap cu lacrimi
Când fi-voi însetat,
Din fărâme de suspine
S'am prânzul așteptat.
Și dă-mi țaria sfântă
Să-ți premăresc voința
Când ochiul meu va plânge
Și fi-va-mi suferința
Tovarășă de cale:
Atâta-ți cer părinte,
Al bolții milostive
Din darurile sfinte!

Nu cei ce au argintul
 'Naintea lor grămadă,
 Sint cei aleși, Stăpâne,
 In ceriul tău să creadă.
 Ei stăpânesc pământul
 Și nu știu ce-i o floare
 Ei nu știu ce-i durerea
 Și n'au o sărbătoare!
 Nemică nu așteaptă
 In sufletul lor mic,
 Și n'au ce să aștepte
 Când nu cred în nimic,
 Și nu pot ca să creadă
 Când nu au pățimit,
 Nălțându-și cătră ceruri
 Cuvântul umilit.

Curat scânteie-argintul
 'Nălțimelor eterne,
 Dar aurul și-argintul
 Ispititoarei țerne
 Ne'ntunecă privirea
 Ce, doamne, ni-o ai dat,
 Să știm că sus străluce
 Argintu-adevărat,
 In dreapta ta prea sfântă,—
 Și cerul l-a pierdut
 Cu darurile sale
 Acel ce crede'n lut.

Din lacrima mănoasă
 A sfintei suferinți
 De-apururi crește colțul
 Curatelor credinți;
 Și lacrima desbracă
 Robiții ochi de tină,
 Și numai printre lacrimi
 Vezi raza de lumină
 Ce scânteie din ceruri
 Și bolta prea curată,
 Ca țintă a credinței,
 În cale și-o arată.

Cununa suferinței
 Coboară-mi-o pe frunte
 Și pasu mi-l îndreaptă
 Spre al credinței munte
 Și când din drum ispita
 Chiema-va-mi, doamne, pasul,
 Ajută-mi să pot spune:
 «Mai sus îmi e popasul»
 Și când de oboseală,
 Va vrea uscata-mi gură
 Cu buzele martire
 Un strop de băutură,
 Și 'ndurătoare inimi
 Mă vor opri, Stăpâne,
 Cu necerute daruri
 De apă și de pâne, —
 Cu ochii 'n sus la ceruri,
 La călăuza stea,
 Senin să spun cuvântul:
 «Mai sus e masa mea!»
 Și când mai sus, departe,
 De colțuri ne'ndurate
 De stâncă și de spinii
 Cărării neumblate
 Rânile poticni-vor
 Picioarele pribege, —
 Și rana mea de moarte
 Veni-vor să mi-o lege
 Miloase mâni în calea
 Suișului meu greu, —
 Eu să mai am o vorbă:
 «Mai sus e Dumnezeu».

La marginea cărării,
 Cu ochii 'n sus. să mor
 Și somnul cel de-apururi
 Eu l-o dormi ușor.
 Ascunsă supt ploape
 Va fi în veci cu mine
 O margină de ceruri
 Plătită cu suspine.

URIAȘII ÎN VREMEA POTOPULUI

— LEGENDĂ —

Uriașii ăștia se făcuseră grozav de răi și d'aia, ca să scape de ei, moșu Dumnezeu și-a pus în gând să prăpădească lumea cu potop. A chemat pe Noe și i-a spus să facă corabie și... ce trebuie să pună în corabie.

Pe urmă, Noe a întrebat:

Da' eu, ce să mă fac, Doamne, ca să nu mă ia apa?

— Ia, să te sui și tu în corabie.

— Când?

— Când îi mânca pe *masa de fier*.

Pe urmă, odată s'au deschis, moșicile, porțile cerului, s'au revărsat apele peste toată fața pământului și au venit mari, mari... că era mai, mai să înghiță și pe Noe, care nu știa ce să facă. Corabia era sus pe un munte. Noe căută încoă, căută incolo, degeaba.

Nicăiri nu vedea masă de fier și nu mai era rost să stea jos, că-i venise apa până la solduri și rămăsese doar cu sapa în mână: Mă, mă! Unde să fie masa? că mă înnece!»

Îl răzbise foamea. Ne mai având încotro, întoarce sapa cu *leafa* în sus și pune de mănâncă pe ea. Pe urmă, tot socotindu-se și uitându-se la sapă, odată își dă cu palma peste frunte:

Io-te, mă, asta a fost masa de fier! — zise el și se suie în corabie.

Apa înnecase acum tot, tot, pe unde venise.

Tartorul Uriașilor, însă, nu se temea. A pus un picior pe unul din cei mai înalți munți, altul pe alt munte și odată s'a apucat cu mâinile de porțile cerului, ținându-se zdravăn.

— Așa ți-e vorba? — zise, în gându-i, Dumnezeu, căruia nimic nu-i poate sta împotriva. «Stai, tartore, că te învăț eu minte!»

Și odată trimete pe la ochii uriașului un roi de muște, care mai de care mai pișcătoare.

Rabdă tartorul ce rabdă, mai închid ochii... de geaba.

Când îl întetește însă zdravăn usturimea, se hotărăște să scape de ele și odată trage de pe toarta cerului mâna dreaptă să se steargă.

Atât i-a trebuit! N'a mai putut să se ție și... hudubâst! A căzut tartorul în apă. A început să vuiască tot pământul și s'a făcut un talaz așa de mare că era mai răstoarne și corabia lui Noe.

— Stăi, Doamne! — răcnește din apă Uriașul — nu mă prăpădi; că, dă ne-om duce noi, o să te mai asculte lumea?

Nimic n'o să mai poți face bun, de n'o mai fi pe pământ și neamul nostru.

— Așa o să fie! s'ar fi gândit Sfântulețul și a mai lăsat de prin ei.

Și, ci-că, din Uriașii ăia s'au tras și se trag și acum unele lifte și unii asupritori cari amărăsc rău. rău de tot, viața bieților creștini.

Da, vezi dumneata, asta e spre folosul nostru. Numai când ne vedem la mare nevoie din partea asupritorilor, numai atunci ne aducem aminte de Dumnezeu și ne rugăm lui.

(Dela moș Coțandă) din *Priboeni*.

C. RĂDULESCU-CODIN.

SONET

Cum stam pierdut, atunci, în adorare,
 În piatră să-mi fi veșnicit simțirea,
 Pe câți nu i-ar cuprinde azi umirea
 Din cei ce-ar întâlni-o în cărare!

Și mult i-ar frământa nedumerirea,
 Câtând să-și spună, care mai de care,
 Ce magică minune fu în stare,
 Să-mi farmece'n așa măsură firea!

Ci, rânduri după rânduri, mii ar trece,
 O vreme'n drum opriți de piatra rece. —
 Ea veșnic tuturor chemând privirea;

Și plini de'nflorare ei și-ar spune:
 «Nu poate să fi fost acea minune,
 «Ce l'a v'răjit, decât Dumnezeuirea!»

C. TEODORESCU.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DOAMNA ELVIRA

(Urmate și sfârșit).

II.

Gemând înădușit, trenul se afunda tot mai adânc în lanurile de grâne, care păreau un ocean gălbui, de-asupra căruia stătea răzimat un al doilea ocean, de-un albastru deschis — cerul. Valurile holdelor păreau că se scurg în direcție opusă. După o depărtare, câte-odată mică, altădată mai mare, trenul se strecura și printre casele vre-unui sat, se strecura ca un bălaur printre ele, lăsându-le în urmă par'că triste, cu acoperișurile lor mohorâte, țuguiate ori turtite într'o parte ca niște glugi ciobănești. .

— E departe încă — întrebă Viorica pe maică-sa, deschizând o fe-reastră și scoțând capul afară.

— Iată acolo (Doamna Elvira îi arată cu mâna) unde se vede pădurea ceia neagră, acolo pe-o vale adâncă se află stațiunea balneară, unde petrece tatăl tău. Dar bagă de seamă, nu te pleca afară

așa de mult, să nu cazi, îi dădu maică-sa de grijă, așezându-se iarăș pe-o bancă. De cum se suise în tren, se gândi mereu ce să înceapă după ce va ajunge la fața locului? Unde să-l caute pe Grănescu și cum să se întâlnească apoi cu el? Așa de mult ar fi dorit să nu-i vază fața niciodată și totuși împrejurările au contrâns'o... Ei, și apoi în ce fel să-i arăte copila? Gândurile acestea, frământară mereu pe doamna Elvira până când în sfârșit dădu de un plan, care i se păru cel mai potrivit...

Trenul se opri. Doamna Elvira și Viorica coborâră din vagon. Pe peron, un noian de lume mișuna ca furnicele într'un furnicar. Strigăte, șuierături asurzitoare de mașini, râsete ascuțite de femei te făceau să crezi că te-ai afla într'un haos... Un tren sosea, altul pleca, gemând gros și innădușit. Și pierdea în depărtarea neagră tot mai mult și mai mult părănd întâiu că-i un balaur uriaș ce se târâie pe pânțele, apoi ca un șarpe și în urmă ca un vierme, ce dispărea apoi cu totul în zarea întunecată...

Cele două călătoare se strecurară repede printre lumea înghesuită pe peron și ieșiră pe strada orașelului.

— Domnule sergent, nu știi unde găzduște trupa de artiști ce-a sosit de curând aici? întrebă doamna Elvira pe un sergent de stradă, care se primbla tașos încoale și încoace.

— La «Otelul Central» cucoană... Dacă voți...

— Da, da fii așa de bun, am să te răsplătesc...

Sergentul le conduse până înaintea otelului, iar acolo li spuse portarul că odaia scriitorului Grănescu se află la No. 5 din catul al II-lea. Ajunseră sus. Doamna Elvira simția că o cuprinde o amețală din ce în ce mai mare... Era turburată la culme... «Rămâi, Viorico, în coridor, eu întru să văd dacă tatăl tău e înlăuntru» Apoi bătău în ușă și intră...

— Elviro, exclamă Grănescu îngălbenind.

Ea privi cu liniște la Grănescu.

— Elviro, iartă-mă, repetă Grănescu într'un ton rugător.

— Iartă-te singur dacă poți!...

Grănescu tăcu plecându-și privirea la pământ.

După o pauză înflorătoare de mai multe secunde, doamna Elvira începă iarăși:

— Niciodată în viața mea nu m'ași fi înduplecat să fac pasul acesta. Tu ești pentru mine de mult mort. Dacă însă am venit încoace și sunt silită să-ți mai văd odată fața, aceasta ai s'o mulțumești numai slăbiciunii mele față de fica noastră. Nu m'am mai putut împotrivi cererilor ei stăruitoare... Vo'a numai decât să-l cunoască pe tatăl ei. Ză și noapte vorbea numai de el... Ierte-mă Dumnezeu, eu sunt de

vină, că nu mi-am putut călca pe inimă să-i arăt o icoană adevărată a tatălui ei...

— Elviro! În adevăr mi-ai adus copila? În adevăr? Să am nădejde că toate cele petrecute se vor uita?

— Nu, de asta nu mai poate fi vorba, îi răspunse ea cu o mișcare plină de înțeles. Atâta numai, o vei vedea, dacă-mi făgăduiești că prin nimic nu vei altera ilusia frumoasă, ce o are fiica noastră despre tine... Că vezi... în scrisul tău vei fi fiind poate artist, dar în arta vieții nu ești decât un diletant prost...

— Îți făgăduiesc toate, arată-mi-o numai, arată-mi-o... Inima îmi spune că sângele meu e aproape. Lasă-mă s'o îmbrățișez și în veci nu voi uita, că tu, Elviro, nu m'ai pedepsit, după cuviință, căci ai tănuțit înaintea copilei noastre nevrednicia mea...

— Bine, o vei vedea!

Doamna Elvira deschise îndată ușa și zise: «Viorico, vină de vezi pe tatăl tău!» În aceeași clipă Grănescu grăbi spre ea, îi puse mâinile pe umeri, o ținu câtva timp depărtată dela sine, privind-o cu un aer nespus, apoi o strânse cu foc la piept, în vreme ce ochii i se umplură de lacrimi. Lung timp o ținu astfel îmbrățișată, iar lacrimile sale curgeau șiroiu, și el nu putea vorbi niciun cuvânt. Acestei scene îi puse capăt Elvira.

— Grăbește, Viorico, că scăpăm trenul.

Copila se desfăcu din brațele tatălui ei și urmă tăcută maicii sale. Scena petrecută o zguduise într'atâta încât ea nu putu să ceară unele deslușiri cu privire la cele petrecute. Abia într'un târziu, când trenul era acuma de mult în mișcare, întrebă ea: «Mamă, de ce a plâns tata?» Elvira oftă și tăcu. Iar trenul grăbia înaintea...

* * *

Grănescu rămase iarăși singur în odaia sa, sfâșiat de durere și de muștrări de cuget. Ședea înlemnit, adâncit în gânduri, cu ochii pironiți spre ușă. După o vreme însă fața începu a i se însenina din ce în ce mai mult... Deodată tresări și exclamă voios:

— Ce subiect minunat pentru o dramă familiară!

Se primblă de câteva ori de-alungul odăii, șuerând vesel, apoi se așeză la masă și începu să scrie...

I. E. TOROUȚIU.

ÎN NOAPTE

Aceiași

Când soarele se duce peste ziduri,
Și liniștea începe să cuprindă
Orașul sgomotos, lipsit de arbori,
Mult mai străin mă simt ca 'ntotdeauna.

Atuncea gândurile mele toate,
Împrăștiate într'o zi întregă,
Le chem din depărtările imense,
Să-mi pară că nu sunt așa de singur.

Și toate vin; dar liniștea frumoasă
Mi-o turbură și mi-o îndepărtează...
Ce gânduri rele, neastâmpărate!
Și cum se ceartă strașnic între ele!

Vră-o câteva îmi luminează fața,
Când îmi vorbesc de dragostea iubitei;
Iar celelalte mă îndurerează
Prin marea și adâncă lor tăcere.

Deschid fereastra și mă uit la stele,
Cum strălucesc pe ceru 'ntunecat,
Atât de sus, că mintea mea nu poate
Să înțeleagă toată depărtarea.

Duceți-vă acolo, gânduri dragi!
Nu v'am chemat ca să-mi măriți durerea,
Nici liniștea să-mi-o îndepărtați;
Ci să-mi luați singurătatea mea.

ION LEORDEANU

SOPHIA

I.

O sală îngustă, abia luminată. În pereți, de o parte și de alta, se deschid uși nalte, cu ferestre zăbrelete. Prin fața lor se plimbă *Ostașul-de-pază*, cu pași rari și răsunători, în golul tăcut.

De odată, o voce limpede de temee s'aude cântând îndărătul unei uși.
Ostașul rămâne o clipă nemișcat.

VOCEA.

Mi-e groază de 'ntuneric
În liniștea de veci.
M'apasă umbra nopții
Și zidurile reci.

OSTAȘUL, se apropie de o ușă strigând

Liniește!... Femeie, nu e îngăduit să cânti. (înceț) Cântecul ei îmi fură mințile, ca vinul.

VOCEA.

Cine mă poate opri? Să oprească bătaia vântului și murmurul isvoarelor...- Cine mi-a putut auzi cântecul?

(Reîncepe tremurător).

Arare ori, când luna
Sărută lung pereții, —
Aștept nedumerită
Văpaia dimineții...

Car caldele răsfrânger
Nu trec printre zăbrele,
Să umple de lumină
Pustiul sorții mele!

OSTAȘUL. Izbînd cu arma în ușă.

Liniește! (înceț) Cântecul ei mă pierde...

VOCEA.

Cine m'a putut auzi?... În lumea asta nu toți pot să mă audă și ochi pentru chipul meu nu au... Dar acum m'a auzit cine-va! (Reia cu vioiciune cântecul. În acest timp Ostașul, din ce în ce mai fermecat, s'apropie treptat de ușă).

Mi-a fost ursit un mire,
Dar unde'i el acum?
Mi-a fost ursit un mire
Și 'ntârzie pe drum...

O tainică chemare
 Imi spune că 'i aproape, —
 El umbrele despică
 Și vine să mă scape!

CORUL. voci de femei, abia auzite.

Cerul ascultă
 Ruga sa dreaptă, —
 Mireasă albă
 Un mire-așteaptă.

O, dulce rază,
 Cu noi rămâi!
 În păr ea n'are
 Flori de lămâi...

Pe cale, noaptea,
 Flori nu răsar. —
 Pustiu e drumul
 Pân' la altar...

OSTAȘUL. pironit lângă ușa, pare că se deșteaptă dintr'un vis.

Cine ești?... Tu, — zăvorito în întuneric, — cine ești?

VOCEA.

Eu sânt aceia pe care mulți o caută și nu vor s'o găsească, puțini o găsesc și nu vor s'o urmeze.

Sofia, mă chiamă... Tu m'ai auzit, — și nu știu dacă tu ești cel așteptat, sau amăgitorul slab al clipei care trece. Eu te răpesc ție însu-ți, ca să te dau tuturor... Cutează!

OSTAȘUL.

Deschide!

VOCEA.

Cel de afară să deschidă!

OSTAȘUL.

Ceasul sorții mele a sunat... (Că o mână atinge ușa largă, care se deschide, par'că, dela sine. În prag s'arată Sofia, strălucitoare, înaltă în veșminte albe. El o privește câte-va clipe, uimit).

Cerească arătare! (S'apropie un pas, cu ochii în jos).

SOFIA.

Ridică-ți ochii, — privește-mă în față!

OSTAȘUL.

Lumina ta mă orbește și sufletul meu tremură încă, sorbind puteri tainice din văzduhul ce te înconjură.

SOFIA.

Dă-mi mâna! Ochii tăi se vor lumina cu încetul și o văpaie te va călăuzi pe calea cea dreaptă. Dar aspru va fi drumul: spini și colțuri de stâncă vor săngeră picioarele tale. Putea-vei merge până la capăt?...

Dă-mi mâna!

OSTAȘUL. îi apucă mâna și o privește în față.

Toate simțurile mi se limpezesc. Pare că o viață nouă îmi cuprinde trupul, — iar sufletul meu, sporit în unde ușoare pătrunde taina lucrurilor și viața adâncă a pământului zămislior. Prin mâna și prin ochii tăi, sorb o putere neobișnuită care 'mi adapă toată ființa...

SOFIA.

Ia seama! Dacă mă vei părăsi la calea jumătate, vei fi pierdut de două ori. De două ori vei fi pierdut!... Și eu mă voi întoarce iarăș în întunerecul acestor ziduri.

OSTAȘUL cu ochii ațintiți.

O dorință ciudată mă stăpânește: cu o singură privire aș vrea să cuprind totul, trecutul și viitorul, priveliștea largă a firei, într'o armonioasă și statornică unitate.

(Insuflețit) Vino!

SOFIA, cu vioiciune.

Vino!

(Apoi, într'un avânt măreț).

SOFIA.

Uitând legăturile clipei
 Și lanțul piticelor planuri, —
 Tovarăș senin și puternic
 Pe calea cea veșnică, — vino!
 Tu nu vei găsi nici o floare,
 Nici murmur de blânde izvoare, —
 Ci vuetul greu al furtunei
 Va geme sălbatic în noapte.

Și stăvili vor crește în față
 Drumetului meu singuratic...

Dar pururi vei merge 'nainte
 Prin vântul de patimi dușmane,—
 Iar tina păstra-va, adâncă,
 O urmă de pași dureroși!
 Că dorul de luptă puternic
 Sporește ca undele mării, —
 Când vin te cutremură'n suflet
 Fiorul adânc al izbândeii...

(Mână 'n mână pornese și se pierd numai decăt într'uu capăt întunecos al sălei unde abia se zărește o fereastră deschisă prin care se văd stelele. Corul izbucnește cu putere).

CORUL.

Tăcuți tovarăși
 Pe căi tăcute,
 Umbrele nopții
 Să vă sărute!

Sol de izbândă
 Bolta cernită,
 Luceafăr tainic
 Să vă trimită!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iar când tăria
 Nopții apune, —
 Zorile roșii
 Să vă cunune!...

G. TOPĂRCEANU.

A V I S

Grăbiți-vă și profitați de mare chilipir; căci n'a fost, nici n'o să mai fie așa chilipir ca, cu 40 bani să luați cărți literare românești, format mare de câte 200—300 pagini din Colecția Șaraga, care se vindeau cu 1 leu exemplarul.

Biblioteci românești Șaraga de câte 100 pagini cu 15 bani volumul.

Xenopol A. D., *Istoria Românilor* în 12 volume mari de câte 275 pagini numai cu 7 lei toate 12 volume în loc de 18 lei.

Pentru Domnii Institutori, Învățători, Preoți, Notari și Primari, care cu puține parale pot să-și facă o Bibliotecă frumoasă, **le fac din aceste cărți plătibile în 4 rate lunare**, comenzi de la 25 lei în sus.

Cereți *gratuit* pachetul cu tot felul de cataloage de cărți, etc., la

Nicolai A. Petroff

Librar-Editor,

BĂRLAD, Str. Ștefan cel Mare No. 104—105.